

Literacko i pięknie o Afryce

- Poziom edukacyjny adresatów - druga - trzecia klasa gimnazjum, pierwsza - druga klasa szkoły średniej;
- Czas trwania zajęć - około 2 godzin;
- Charakter zajęć - zajęcia interdyscyplinarne łączące literaturę, elementy hermeneutyki, antropologii z wiedzą przyswojoną z mediów;
- Forma - gra dydaktyczna - krzyżówka „W kręgu stereotypu”;

- Materiały - slajdy, fragmenty filmów „Pożegnanie z Afryką”, „Kopalnie króla Salomona”, „Sahara”; fragmenty literatury;

Zajęcia mają układ problemowy, oparte są o ciąg czytanych i analizowanych wspólnie fragmentów literatury, połączonych z ilustracją zdjęciową oraz filmową; Średnio na każdy fragment literatury trzeba przeznaczyć około 10 min;

Po zajęciach uczeń:

- Jest uwrażliwiony na problemy rasizmu, krytykę odmienności kulturowych;
- W sposób poprawnie świadomy mówi o tolerancji i ma świadomość, że jest ona związana z wiedzą;
- Ma świadomość różnorodności poziomu źródeł literackich i filmowych związanych z Afryką;
- Analizuje źródła pozyskiwania informacji; samodzielnie interpretuje przeczytany tekst;
- Ma świadomość funkcji stereotypu w życiu codziennym oraz w procesie formułowania własnych sądów;
- Z większym dystansem podchodzi do informacji przekazywanych przez media;
- W sposób odpowiedzialny formułuje własne sądy na temat „innych”;
- Ma poczucie odpowiedzialności za słowo;
- Umie przekazać informację nie tylko za pomocą metody werbalnej;
- Ma rozbudzoną wyobraźnię oraz jest otwarty na odczytywanie informacji podawanej w różnej formie (pantomima, ciągi skojarzeń, zagadki itp.);

Lp.	Przebieg zajęć	Treść	Czas	Uwagi organizacyjno-metodyczne
1.	krzyżówka - wprowadzenie do gry	podział klasy na grupy (najlepiej dwuosobowe; przedstawienie schematu krzyżówki, omówienie zasad;	5 min	<ul style="list-style-type: none"> • każda grupa dostaje do rozwiązania zadanie w trakcie trwania zajęć; w zależności od ilości grup ilość zadań może wzrosnąć; poprawne rozwiązanie zadania daje prawo do 2 punktów; poprawność odpowiedzi grup na zadanie daje również 2 punkty; ilość zdobytych punktów decyduje o zwycięstwie; celem jest również wspólne rozwiązanie krzyżówki; • gra oparta jest na interakcjach pomiędzy grającymi, którzy zadają pytania i jednocześnie dają na nie odpowiedź; nauczyciel jest jedynie osobą w sposób neutralny prowadzącą rozgrywkę, dostarczającą materiałów i wskazówek; • w celu ułatwienia kontroli punktacji należy grupy ponumerować lub nazwać;
1.	zadanie 1 W kręgu stereotypu	próba określenia funkcji i roli, jaką pełni stereotyp w poznawaniu i rozumieniu świata;	10 min	<ul style="list-style-type: none"> • scena z bajki „Tarzan” - odczytanie sposobu porządkowania wiedzy o świecie, określenie zasad, które mają wpływ na odczytywanie rzeczywistości (chłopiec przypadkowo odczytany jako ptak); • wspólna próba definicji (rozmowa z uczniami) stereotypu - określenie tematu zadania; • wybór grupy - zadanie za pomocą pantomimy pokazać stereotyp zachowania kobiety w kulturach europejskich (np. gadatliwość, dbałość o urodę); hasło krzyżówki - rasizm - 1 poziomo; • pozostałe grupy analizują pantomimę próbując poprawnie odczytać sens;
2.	zadanie 2 Jestem reporterem	obraz Afryki w oczach Europejczyków; próba analizy stereotypu postrzegania Afryki przez Europę;	10 min	<ul style="list-style-type: none"> • losowo wybieramy osobę lektora zajęć (można również wybrać osobę, która interesuje się rozwojem swoich umiejętności wokalnych, równie dobrym rozwiązaniem jest wcześniejsze rozdzielenie tekstów i podział na grupy, na przykład dzień wcześniej); • lektura fragmentu 1 literatury (w załączeniu); • zadanie dla kolejnej grupy - na podstawie dwóch slajdów (slajd 1, 2 w załączeniu) zbuduj krótką wypowiedź reporterską - relacja z terenu; słowo klucz - bieda - 2 poziomo - nie może pojawić się w wypowiedzi; reporter musi naprowadzić na jego trop;
3.	zadanie 3 Budujemy historię	wpływ białych; próba zmierzenia się z pytaniem o sens ingerencji w układ zastanych stosunków; spuścizna kolonializmu;	10 min	<ul style="list-style-type: none"> • lektor - fragment 2 literatury; • zadanie dla grupy, która zaryzykuje - krótko przedstaw źródła konfliktu Hutu-Tutsi; • fragment filmu „Pożegnanie z Afryką” - kolonializm (w załączeniu); krót-

				<p>ka analiza treści (rozmowa z uczniami);</p> <ul style="list-style-type: none"> • zadanie dla wszystkich - rebus (rysunek w załączeniu) - praca w grupach; 6 poziomo - kolonializm;
4.	zadanie 4 Afrykanie a historia	historia i jej wpływ na życie ludzi; tempo rozwoju, próba zrozumienia mechanizmów rozwoju społecznego; skutki przyspieszania mechanizmu naturalnego rozwoju;	10 min	<ul style="list-style-type: none"> • lektor - fragment 3 literatury; • zadanie dla wszystkich grup - odnalezienie analogii wśród bajek animowanych do czytanego tekstu; jeżeli brak skojarzeń uniemożliwi podanie odpowiedzi należy wybrać kolejną grupę i poprosić o animację (forma dowolna) „Między nami jaskiniowcami”; • fragment filmu „Sahara” - rysunki naskalne; • zadanie dla wszystkich grup - podać jak największą ilość sposobów zapisywania informacji; • zadanie dla kolejnej grupy - za pomocą ciągu słów naprowadź na słowo postęp - 7 poziomo; pomoc - slajd 4;
5.	zadanie 5 Dwie rasy	omówienie relacji pomiędzy Europejczykami (Białymi) a Afrykanami (Czarnymi); próba odpowiedzi na pytanie - czy jesteśmy tacy sami, co decyduje o różnicach;	10 min	<ul style="list-style-type: none"> • fragment filmu „Pożegnanie z Afryką” wiedza dla Afryki; • zadanie dla kolejnej grupy - pokaż za pomocą wymiany zdań słowo „niezrozumienie”; pozostałe grupy odgadują słowo klucz - 4 poziomo; • lektor - fragment 4 literatury • zadanie dla wszystkich grup - decyduje czas rozwiązania - w sposób jak najbardziej lakoniczny pokaż o kim mowa; podpowiedź slajd 5;
6.	zadanie 6 Afryka a Europa	droga do pozytywnych relacji międzyludzkich; skąd wynikają nieporozumienia i jak ich unikać; rola wiedzy w procesie poznania;	10 min	<ul style="list-style-type: none"> • lektor - fragment 5 literatury; • zadanie dla kolejnej grupy - pierwsi kolonizatorzy - za pomocą scenki pokaż słowo klucz - podbój - 9 poziomo; • zadanie dla wszystkich grup - pokaz slajdu 6 - zinterpretuj pokazany fragment rzeczywistości afrykańskiej w kontekście relacji wzajemnych pomiędzy Europą a Afryką (europejska droga asfaltowa porastana przez afrykańską roślinność - wszelkie rozwiązania na gruncie kontynentu afrykańskiego nie mogą być wprowadzane na siłę);
7.	zadanie 7 Pochodzenie kultur	próba innego spojrzenia na relacje pomiędzy Europą i Afryką w kontekście wzajemnych zależności i czerpania doświadczeń; kultury afrykańskie jako źródło dla kultury basenu Morza Śródziemnego;	10 min	<ul style="list-style-type: none"> • lektor - fragment 6 literatury; • zadanie dla kolejnej grupy - za pomocą ciągu słów, skojarzeń naprowadź na słowo klucz - pochodzenie - 3 poziomo;

8.	zadanie 9 Zapach Afryki	omówienie roli zapachu w procesie poznania; kryteria zapachowe - co decyduje o klasyfikacji zapachów; zapach Europy i zapach Afryki; co powoduje, że kontakt z zapachem Afryki jest trudny dla Europejczyka;	10 min	<ul style="list-style-type: none"> • fragment filmu „Kopalnie króla Salomona”; • zadanie dla wszystkich - zaprezentuj krótki opis zapachu Afryki; • lektor - fragment 7 literatury; • zadanie dla wszystkich -slajd 9 - do czego w Afryce może służyć plastikowy czajniczek? - poprawne odpowiedzi - do ablucji religijnych (islam), do zachowania higieny w toalecie;
9.	zadanie 10 Rytm Afryki	analiza wpływu przyrody, środowiska na ludzkie zachowania; Europejczyk w Afryce - próba zwrócenia uwagi na bezmyślność reakcji białego człowieka oraz jego apodyktyczny stosunek do otaczającej go rzeczywistości;	10 min	<ul style="list-style-type: none"> • fragment filmu „Pożegnanie z Afryką” polowanie; • lektor - fragment 8 literatury; • zadanie dla wszystkich grup- slajd 10 - przedstaw różnice pomiędzy rytmem Afryki i Europy;
10.	zadanie 11 Poznanie ludzi	słowo jako element porozumiewania się; problemy wynikające z posługiwania się różnymi językami; omówienie złożoności procesu komunikacji - trudności nadawania i odbioru informacji w tym samym języku; wpływ kultury na sposób komunikacji werbalnej;	10 min	<ul style="list-style-type: none"> • lektor - fragment 9 literatury; • fragment filmu „Pożegnanie z Afryką” rozmowa z wodzem; • zadanie dla kolejnej grupy - zaprezentuj na podstawie usłyszanych i obejrzanych fragmentów ich wewnętrzny sens - poprawność spostrzeżenia polega na wychwyceniu trudności porozumiewania się pomimo użycia tego samego języka;
11.	zadanie 12 Ludzie	skąd wynikają różnice w reakcjach ludzi - próba spojrzenia na kulturowo-historyczne uwarunkowania życia codziennego; zachowania atawistyczne - źródło i wpływ na reakcje; zmiany w zachowaniach i reakcjach pod wpływem zmian w sposobie życia;	10 min	<ul style="list-style-type: none"> • lektor - fragment 11 literatury; • zadanie dla wszystkich grup - zanalizuj krótko przeczytany tekst - na czym polega zasadnicza różnica między ludźmi Europy i Afryki; • film „Pożegnanie z Afryką” woda mieszka w Mombasie; • dla wszystkich grup - gra w skojarzenia - na podstawie obejrzanego fragmentu zbuduj ciągi skojarzeń słownych - rzeczowniki (np. woda - rzeka - nurt - ruch - cel -konieczność - przeznaczenie - życie - niezmiennosc - tradycja itd.); • dla kolejnej grupy - pokaż za pomocą rysunku słowo klucz - odległość - 8 poziomo; • odczytanie hasła „za dużo słów” - tawestacja słów cesarza austriackiego po przesłuchaniu koncertu Mozarta „za dużo nut”; przekorne zakończenie wskazuje na wagę słowa w procesie poznania, na jego wieloznaczne konotacje i skutki bezpośrednie i pośrednie użycia;